10022 - “KUL HUVELLAHU EHAD’ KUR’ANIN ÜÇTE BİRİNE EŞİTTİR” HADİSİNİN MANASI

Soru

(4156) nolu sorunun ikinci bendine verdiğiniz cevaba göre, o zaman Kur’an’ın tamamını öğrenmeye gerek yok veya hatta, Ramazan ayında (ve başka zamanlarda) okunmasına da gerek yok!Her neye ihtiyaç duyarsan, İhlas Sûresi'ni okuyorsun (o kadar)!. İhlas Sûresi’nin, Kur’an’ın üçte birine denk oması konusunda yanılıyor olmalısınız! Ancak daha da hayret verici olanı, üç defa İhlas Sûresi okunduğu zaman Kur’an’ın tamamını okuma bereketi kazandığına inanmaktır. Eğer öyle (olacak) olsaydı, Kur’an’ın tamamını okumanın herhangi bir faydası olmazdı?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Birincisi: Öncelikle, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-’den sabit olan ve içinde; “Kul huvellahu ehad Sûresi, Kur’an’ın üçte birine eşittir.” ibaresi geçen bazı hadis-i şerifler şunlardır:

Buhârî’nin, (6643) numara ile Ebu Saîd'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiğine göre; bir adam, bir başka adamın “Kul Huvellahu ehad”i okuduğunu ve devamlı tekrar ettiğini işitmişti. Sabah olduğunda Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-’e geldi ve durumu ona iletti. Adam sanki az görebiliyordu. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki:

“Nefsim elinde olan Allah’a yemin olsun ki; bu, (İhlas Sûresi) Kur’an’ın üçte birine denktir.”

Müslim de, (811) numara ile, Ebu’d-Derdâ -Allah ondan râzı olsun- yoluyla Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-’den rivâyet ettiği bir hadiste şöyle buyurmuştur:

"Sizden birinizin, bir gecede Kur’an’ın üçte birini okumaya gücü yetmezmi?

Onlar da: Nasıl yani üçte birini okumak? Dediler.

Dedi ki: Kul huvellahu ehad, Kur’an’ın üçte birine denktir.”

Yine Müslim’in (812) numara ile Ebu Hureyre’den rivâet ettiği bir hadiste şöyle demiştir:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

“Toplanınız! Ben size Kur’an’ın üçte birini okuyacağım.”

Bunu duyan gelip toplandılar. Sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- çıkıp, قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ "De ki O Allah birdir" okudu ve (dönüp odasına) girdi.

Bazımız, bazımıza: ‘Bence, bu, kendisine gökyüzünden (Allah’tan) gelen bir haberdir.Onu içeri girdiren de budur, dedik. Sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-çıkageldi ve dedi ki:

“Size Kur’an’ın üçte birini okuyacağım dedim, işte bu Kur’an’ın üçte birine denktir".

İkincisi: Allah’ın lütfu geniştir. Allah Teâlâ, bu ümmete lütufta bulunmuş ve kısacık ömrüne karşılık, yaptığı basit iyilikler için büyük ecirler vermiştir. Şaşılacak olanı ise; bazı insanların, bu durumu daha çok hayır, daha fazla gayret etmek konusunda fırsat bilmesi gerekirken, ibâdet ve taatlerin edası konusunda, tembelliğe düşülmesi veya bu sevap ve faziletlerden uzaklaşmalarıdır...

Hadisin manasına gelince: “Cezâ” ve “iczâ” arasındaki fark

“Ceza”=”karşılık” ve “icza”=”yerine geçmek/sayılmak” kelimeleri arasında fark vardır. Soruyu soran kardeşimizin düştüğü yanlış, bu farkı ayırt edememiş olmasından kaynaklanmaktadır.

Ceza:Yani karşılık;Allah Teâlâ'nın, ibâdetler mukabilinde vermiş olduğu sevaplardır.

İczâ ise: Başkasının (yerini) almayan,fakat onun kadar sevaba hâiz olan demektir.

Kul huvellahu ehad sûresini okumanın, karşılık olarak, Kur’an’ın üçte biri kadar sevabı vardır. Ancak, Kur’an’ın üçte birini okumayla aynı/eşit değildir.

Mesela, Kur’an’ın üçte birini okumayı adayan bir kimse, Kul huvellahu ehad, sûresini okuyarak bu adağını yerine getirmiş sayılmaz. Çünkü İhlâs Sûresi, sevap ve karşılık bakımından Kur’an’ın üçte birine denktir. Fakat Kur’an’ın üçte birini okumanın karşılığına, onun yerine geçme gibi bir özelliğe haiz değildir.

Bunun gibi, üç defa okunması halinde de durum değişmez. Bir kimse, namazında üç defa İhlâs Sûresi okursa, bu bir Fatiha yerine geçmez. Yani, üç ihlâs okumak, (içinde Fatihanın da bulunduğu) Kur’an'ın tamamını okumuş olma sevabı kazandırmasına rağmen, bu Fatiha’nın okunması gerekliliğini ortadan kaldırmaz!.

Yine, şer’i (meselelerde de) bunun benzeri söz konusudur. Şari’in (Allah -azze ve celle-’nin) Mekke-i Mükerreme'de Harem-i Şerifte kılınan bir vakit namazın sahibine vereceği sevap yüz bin namaz sevabıdır.Herhangi bir kimsenin; Allah Teâlâ’nın bu Rabbani mükâfatını: “Nasıl olsa, yüz bin namaz sevabına eş değer olan bir namaz kıldım, artık benim on yıllar boyunca namaz kılamama gerek yoktur! şeklinde anlaması mümkün müdür?

Zira bu, “ceza”, yani karşılık ve sevap bakımındandır, fakat “icza” yani yerine geçme/onun yerini tutması başka bir şeydir.

Sonra, İlim ehlinden herhangi biri; “bizim Kur’an’(ın tamamını) okumamıza gerek yoktur.Onun yerine Kul huvellahu ehad Sûresini (okumak) yeterlidir” dememiştir; burada âlimlerin sözlerinden doğru olanı şudur: Evet, bu sûre, faziletli bir sûedir. Çünkü Kur’an-ı Kerim, üç bölüm olarak indirilmiştir:

Üçte biri, ahkam; üçte biri korkutma ve umut aşılama (ceza-sevap), üçte biri de, (Allah Teâlâ’nın) İsim ve sıfatları...

Bu (ihlas) sûre, (Allah’ın) isim ve sıfatları/nı (bünyesinde) toplamıştır... (Ebu’l-Abbas ibn Sureyc’in sözü bu şekildedir. Şeyhul-İslam İbn-i Teymiyye’de “Mecmu’ul-Fetava” sında (17/103) bu görüşü desteklemektedir.)

Müslüman, bundan başka iki konuyu (daha) anlamayı ihmal edemez. Bunlar va’d (Allah’ın

lütuf ve keremi) ahkamı ve vaîd (Allah'ın adaleti)'ın ahkamı. Bir mü'minin bunları anlaması için, Allah'ın kitabı (Kur'an'ın) tamamını incelemesi lazım gelir. Sadece "Samed" (İhlas) sûresini inceleyerek bu konuları anlamak mümkün değildir.

Şeyhul-İslâm İbn-i Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"Sevab'ın çeşitli türleri vardır. Tıpkı, mallar'ın; yiyecek, içecek, giyecek, barınak, nakit paralar vb türleri olduğu gibi.Bir insan, bu malların her hangi bir türünden -bin dinarlık- bir kısmına sahip olsa -mesela- bu durum, diğer tür mallardan edinmemesini gerektirmez. Aksine, yiyecek maddesine sahip olan bir kişinin aynı zamanda giyeceğe, barınmaya ve diğer başka (şeylere de) ihtiyacı olacaktır. Yine, malının türü nakit olmayanın ise, diğerlerine de ihtiyacı olacaktır. Yanında nakitten başka hiçbir şeyi yoksa, o zaman da türlerine ve faydalarına ihtiyaç hissettiği bütün çeşitlere ihtiyacı olacaktır.

Fatiha suresinde bir çok faydalar vardır: sena (övgü), insanların ihtiyaç duydukları, ve fakat bu konuda ihlas suresinin yerini tutamıyacağı dua (bunlardan sadece ikisidir). Ne kadar mükafaatı büyük olsa da, (kul huvellahu ahad) fatiha ile beraber okunduğunda, şüphesiz daha fazla faydalı olacaktır. Bu yüzden, bir kimse, Fatiha'yı okumadan sadece ihlas (suresi) ile namaz kılmış olsa,namazı doğru olmaz.Hatta, fatiha okumaksızın, Kur'an'ın tamamını bile okusa, namazı makbul olmaz. Çünkü Fatiha'nın manaları, kullar için olmazsa olmaz kabilinden asli ihtiyaçlar barındırmaktadır. " (Mecmu'ul-Fetâvâ; c: 17, s:131).

Yine -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"Tevhid (Allah'ın birliği inancı), her şeyden daha önemli olmakla beraber, insanların, Kur'an'daki emir, yasak ve kıssalara da ihtiyaçları vardır. İnsan, kendisine emredilen ve yasaklanan fiilleri bilme ihtiyacı duyduğunda veya kendisine nelerin buyrulacağı ve kıssa, lütuf ve adaletle ilgili neleri dikkate alması gerektiği ihtiyacını duyduğunda bu ihtiyacını başka (şeylerle) karşılayamaz.Bu (ihtiyacı) tevhid'de karşılamaz. Kıssalar, emir ve yasakların; emir ve yasaklar da, kıssaların yerini tutamaz. Bilakis, Allah ne indirdiyse, insanların ona ihtiyacı vardır ve ondan faydalanırlar.

İnsanların Kul huvellahu ehad sûresi okumakla kazanacakları sevap, Kur'an'ın üçte birini

okuma sevabıdır. Ancak bu sevabın, Kur'an'ın geri kalan kısmından hâsıl olan sevabın cinsiyle aynı olması gerekmez. Emir ve yasaklar ile kıssaların (okunmasından) kazanılacak sevap türlerine de ihtiyaç vardır. Kul huvellahu ehad sûresi, bunların yerini tutamaz ve yerine de geçemez."

Sonra Yine -Allah ona rahmet etsin- sözüne şöyle devam etmektedir:

"Kur'an'ın geri kalan kısmını okumakla elde edilen bilgi ve deneyimler, yalnızca bu sûreyi okuyarak elde edilemez.Bu bakımdan, Kur'an'ın tamamını okumak, sevap çeşitliliği olarak da üç defa (ihlâs) okumaktan daha makbuldür. Üç defa Kul huvellahu ehad okuyan kimse için (söz konusu üçte bir miktarınca sevap) hâsıl olacaktır. Ancak sevabın cinsi bir tek çeşit olacağından, kulun gereksinim duyacağı (diğer sevap) çeşitlerinden yoksun olacaktır.Tıpkı elinde üç bin dinar parası olan kimseyle; yiyecek, giyecek ve barınak imkânına ve aynı zamanda da üçbin dinar nakite sahip olan kişinin durumu gibi. Birinin elinde ihtiyacı olan her şey varken, diğeri -elinde bulunan nakit, tüm ihtiyaçlarını karşılayacak miktarda olsa dahi- elinde bulunmayanların muhtacıdır. Yine benzer bir durum; elinde, en değerlisinden, üçbin dinar karşılığı yiyecek (malzemesi) bulunsa, yine de giyecek, barınma imkânı ve kendisine zarar verecek şeylerden korunmak için ilaç ve güvenlik araçları gibi, -yiyecek malzemesinin, yerine geçemeyecek- şeylere de ihtiyacı olacaktır." (Mecmu'ul-Fetâvâ; c: 17, s: 137-139).

Allah Teâlâ en iyi bilendir.